

Лекція 1. Місце етики у публічній службі

1.1. Значення етики для публічного управління

Етика - це розділ філософії («практична філософія»), в якому вивчається мораль.

Мораль існує як:

- особистісні моральні якості (милосердя, відповідальність, скромність, чесність тощо);
- сукупність норм суспільної поведінки й оціночних уявлень (наприклад у вигляді правил, заповідей - “не вкради”, “не вбий” тощо; і “справедливо”, “порядно”, “доброзичливо”, “ввічливо” тощо).

Моральні якості як особистісні властивості характеризують особистість з позиції її здатності до колективного співіснування. Вони виступають як риси характеру і виявляються у взаємовідносинах з іншими людьми.

У випадку порушення вмикається внутрішній цензор – сумління, яка забезпечує відповідальність людини перед самою собою.

Моральні норми та оціночні уявлення виражають інтереси певних соціальних груп, суспільства в цілому і стають основою поведінки людей.

Моральні норми та оціночні уявлення визначають тип поведінки, необхідний суспільству (або його більшості) на конкретно-історичному етапі його розвитку.

У випадку негативних оцінок запускають механізми моральної відповідальності (остракізм, відчуження порушників).

Знання про моральні або етика допомагають:

- приймати рішення особливо у складних життєвих ситуаціях;
- розуміти механізми сталих соціально-управлінських реформ;
- усвідомлено обирати оптимальну модель управлінської культури;
- розвивати довіру як основну складову соціального капіталу;
- забезпечувати єдність формальних і неформальних регуляторів публічного управління;
- гарантувати єдність колективу, громади і суспільства;
- усвідомлено служити народу.

1.2. Специфіка етики публічного адміністрування

У широкому розумінні до поняття *публічної служби* включають діяльність працівників усіх інституцій, які виконують публічно значимі, громадсько важливі завдання та функції, у тому числі діяльність державних або муніципальних лікарів, учителів, поштарів, працівників музеїв, притулків тощо.

У вузькому розумінні публічну службу в межах інституційного підходу можна розглядати як діяльність службовців органів державної влади та посадових осіб органів місцевого самоврядування.

Особливості:

- 1) базова складова публічної служби як організаційно-управлінського інституту, забезпечуючи єдність його формальних і неформальних регуляторів;
- 2) має інтегральний характер, пов'язуючись із виконанням функцій публічного управління у всіх сферах суспільства
- 3) оцінка професійної діяльності державних службовців виражається через категорії **іміджу, престижу, авторитету, репутації**
- 4) центральні категорії – **честь і гідність службовця**

Поняття «честь» має такі значення:

- етичну категорію, що виражає позитивну оцінку суспільством діяльності і поведінки людини;
- визнання заслуг особистості;
- процес шанування;
- внутрішню властивість особистості, тобто розуміння й осмислення свого суспільного визнання.

Гідність пов'язана з розумінням цінності людини, що виражається в не розподілі інтересів суспільства на інтереси своїх та «чужих», а у прагненні оберігати всі інтереси.

Зазначені категорії об'єднують інші важливі поняття моральної свідомості публічних службовців:

- свобода і відповідальність;
- чеснота і гріх;
- справедливість і любов;
- задоволення і користь;
- щастя
- та ін.

3. Основні етичні концепції на різних історичних етапах.

Конфуцій

Лунь юй // Древнекитайская философия: Собр. текстов в 2 т. М., 1972. Т. 1. С. 139 – 174.

Етика и ритуал в традиционном Китае. М., 1988. С. 3-16, 173-201

Аристотель

Нікомахова етика

Ісус Христос

Євангеліє від Матвія, 5-7

Мень А. Сын человеческий. М. 1989.